

Kalaallit Nunaanni IT pillugu siunnersuisoqatigiit

IT-mut eqqaamassutissat 2003

Inerisaaneq, perrassaaneq ileqqaarutillu

Isiginiarlugit

Tele pillugu politikkimut tunngassuteqartut

IT-inuussutissarsiornikkut ineriartorneq

Ilinniartitaaneq

Peqqinneq

Pisortat sullissinerat

Tusagassiuutit

Kajungilersitsiniutit akileraarutinullu tunngassuteqartut

August 2003

1. Aallaqqaasiut

IT pillugu Siunnersuisoqatigiit ukiuni siuliinisulli IT-mut tunngassuteqartut nalinginnaasut nallersuiffigisimavaat makkua eqqarsaatigalugit:

- Informationsteknologiip namminersortuni pisortanilu atorneqarnera.
- Informationsteknologiip pissusissamisoortumik atorneqarnissaanut "Akimmiffiusartut".
- Inerisaanissamut perrasaanissamullu periarfissat.

Ukioq manna misissuinerup naammassiniane qarnissaanut atatillugu IT pillugu Siunnersuisoqatigiit paasissutissat sukumiisut pisortanit oqartussaasunit tamatumunnga attuumassuteqartunit suliffeqarfinnillu namminersortunit arlalinnit pissarsiariniarsimavai. Aammattaaq Namminersornerullutik Oqartussani Kanukoka-milu (Kalaallit Nunaanni Kommuuneqarfiit Kattuffianni) pisortaqarfiit oqaloqatigineqarsimapput kiisalu Peqqinnissamut pisortaqarfinni sinniisooq ataaseq aamma oqaloqatigineqarsimalluni.

Kapitalit tamarmik immikkut pingasunik immikkoortortaqarput:

Killiffik

Qanoq isikkoqarnernik allaaserinnittoq.

Kaammattuutit

Tassani allaaserineqarput IT pillugu Siunnersuisoqatigiit isumaat malillugu suut suliarineqartariaqartutut isumaqarfigineqarnersut, tassa pissutsit tigussaasut *Killiffik* pillugu immikkoortortami allaaserineqartut aallaavigalugit.

Tamakku tunngavigalugit Siunnersuisoqatigiit kaammattuutigaat:

Taakkua immikkoortortap immikkoortuisut eqikkaassutitut kaammattuutitalerlugit allaaserineqarput.

Kiisalu tunorliullutik oqaatsinut nassuiaatit nassaassaapput.

IT-mut eqqaamassutissami tassani ilaatigut eqikkaassutigineqarput:

- *Teknologiip siammarterneqarnera annikippallaarpoq.*
- *Atuarfitsialammut tunngatillugu teknologimik ilinniartitaaneq kingusinaartumik tusiapillaavoq.*
- *Digital-imik ingerlatsineq massakkut pisariaqarpoq.*
- *Systeminut salliutillugit services-it pingaartinneqarnerusariaqarput.*
- *Peqqinnissaqarfinni ungasinnerusoq isigalugu IT-mik pilersaarusiortoqartariaqarpoq. .*

2. Tele pillugu politik-imut tunngassuteqartut

Killiffik

Tele-mut tunngasuni makkua 2002-p ingerlanerani namminersortunngorsarneqarsimapput:

PABC-nik tuniniaaneq sullissinerlu.

Illorsuup ataatsip iluani oqaluuttaateqarfiit illup iluaniittut – illup iluani attaveqaatinik taaneqartartut.

Taakkua saniatigut satellittit piginnaasaat Kalaallit Nunaata iluani atorineqarsinnaatitaasut anner-tusaavigineqarsimapput.

TELE Erhverv-ip ilaa 1. januar 2003-mi namminersortunngorsarneqarsimavoq Kalaallit Nu-naanni IT-mut qitiusoqarfimmut ilanngunneqarnermigut, taamaalilluni ingerlatseqatigiiffiup ka-tigunneqartup 50%-ia TELE-p pigilerlugu, atserneqarlunilu IT Partner Greenland A/S.

IT-mik aamma tele-mik attaveqaatit nassuiaasiorneqarnerat aallartinneqarpoq, taannalu Inatsisar-tut 2004-mi upernaakkut katersuunnissaannut piareerneqarsimasussanngortitaalluni. Nassuiaasip siunertaraa tele-mut tunngasut sinaakkutaasa peqqissaarussamik qulaajaavigineqarlutillu nas-suiaasiorfigineqarnissaat qulakkeerniarlugu alloriaatissat annertunerusut piareersaavigineqarnis-saat aammalu suliarineqannginnerminni nalilersuiffigineqarluarnissaat.

Internettimik atuineq annertusigaluttuinnarpoq, kisiannili innuttaasut Internettimut isersinnaane-risa equngassuteqarnerujussua eqqumaffiginiarneqassalluni. Tassaappummi innuttaasuni ilinniar-luarsimanerusut akissarsiakkaanerusullu angerlarsimaffimminnit Internettimik atuinerusuugajut-tut.

Kaammattuutit

Namminerisamit angerlarsimaffimmit Internettimut isersinnaatitaaneq Internettimut qarasaasia-nullu ilikkagaqarnissamut nalissaqanngitsumik aqutissaalluarpoq, pimoorusaanngitsumik ilin-niutaalluni paasissutissarsiornermut. Silarsuarmut avatangiisimut ilisimasaqarnerulernissamut aqutissaalluarpoq, aammalu nalinginnaasumik ilisimasaqarnerulernissamut aqutissieqataal-luarluni.

Internettimik innuttaasut atuinissaannut pingasunik akimmiffeqarpoq:

- Tele-p akigititai.
- Atuinissamut ilisimasaqarnissaq.
- PC-mik peqarnissaq.

IT pillugu Siunnersuisoqatigiit taamaallaat siullesq uani isummersorfigisinnaavaat, kingulliillu marluk kingusinnerusukkut isummersorfigisinnaallugit.

Pissusissamisussaaq tele pillugu politikimik nassuiaasiornissaq Naalakkersuisunit suliniutigi-neqalerpat ilaatigut sammillugit:

Namminersortunngorsaanissamut periarfissanik assersuusianillu ataatsimut allaaserinninneq.

Telemut politikkimik pilersaarusiørnermi inuiaqatigiinni siunertat assigiinngitsut qanoq siuarsaavigineqarsinnaaneriniq allaaserinninneq.

Nioqqutitut allanut ilassutitut pingaartuuvoq innuttaasut atuineq apeqqutaatinnagu Internettimut akikitsumut isersinnaalernissamut periarfissiivigineqarnissaat ("Flat-rate"-mik taaneqartartumut), bånd-imut silinnerujussuarmut (kigaakkaluallaruni aallartinngitsuuinnermit ajunnginneruvoq).

Assersuutigalugu tassani ikaarsaariarfiup nalaani aallaavigineqarsinnaavoq analog Dial-up piffissami akit apparfigisartagaanni (unnukkut / sapaatit akunnerisa naaneranni). Dial-up-imik attaveqaatit piginnaasanik pissusissamisuunngitsumik atuinerupput, aammalu ungasinnerusoq isigalugu taarserneqarsinnaallutik, soorlu ADSL-mik.

Tamakku tunngavigalugit Siunnersuisoqatigiit kaammattuutigissavaat:

- Aalajangersimasumik akilimmik annerpaamik qaammammut 100,- kr.-nilimmik attaviliineqarnissaa.
- Namminersortunngorsaanermut periarfissat assersuusiallu ataatsimut allaaserineqarnissaa.
- Telemut politikkimik pilersaarusiørnermi inuiaqatigiinnut siunertat assigiinngitsut qanoq siuarsaavigineqarsinnaanerisa allaaserineqarnissaa.

3. IT pillugu inuussutissarsiornermik inerisaaneq

Killiffik

Suleriaatsit perrasaaviginiarlugit suliffeqarfissuit pilersaarusiorsimapput, tassa ilaatigut iluminni suleriaatsit perrasaavigineqarnissaat eqqarsaatigalugu aammalu ilaatigut pisisartunut toqqartumik attaveqarnermut tunngatillugu.

Internettikkut pisiniartarnerup annertusaavigineqarnissaa siunnerfigineqarpoq, tamannali kigaatsumik ingerlalluni, ilaatigut immaqqa pissutigalugu massakkut ”plug and play”¹-it neqeroorutigineqannginnerat, qarasaasiakkut akiliilluni niuersinnaanerup periarfissaqarfigineqannginnera aammalu Kalaallit Nunaanni Internettimik niuertarfimmik pilersitsisariaqarneq.

Innaallagissap aqquataasa Internettimut / paasissutissat ingerlanneqartarnerinut atorneqarsinnaanerinut teknikkikkut ajornanngissinnaassagaluarpoq. Tele-mik nioqquteqarnerup namminersortunngortikkiartuaarneqarneranut tassunga tunngassuteqartut suliaqartunit taamaattumik malinnaanarfigineqarput.

E-business-ip inerisaaviginiarneqarneranut annertussuseq aallaavigalugu akeqartitsineq arlalinnit aporfittut oqaatigineqartarpoq².

IT-mik suliffeqarfippagaaloqarpoq (pingaartumik Nuummi) namminersortut pisortallu IT-systiimiisa piviusunngortikkiartorneqarnissaannut ingerlanneqarnissaannullu piginnaasassanik pisariaqartunik amerlanerpaanik pigisaqartunik.

Kaammattuutit

Isumaqarnarpoq malunnarsiaartortoq suliffeqarfiit namminersortut pisortallu iluminni edb-mut immikkoortortaliortarnerat, tassa suliassanik suliffeqarfinnut namminersortunut suliassiissutigisallugit naleqqussinnaagaluartunik suliaqartussanik. Soorunalimi nammineerluni edb-mut immikkoortortaqaarneq iluaqutissartaqarpoq. Kisiannili IT-mut sullississutissanik akuttuvallaanngitsumik neqeroorutiginnissinnaalernikkut akit nakkutigineqarnissaat qulakkeerneqassaaq aammalu aaqsiissutissat allat immaqalu perrannerusut pillugit pilersuisut atitunerusumik oqaloqatigineqarsinnaalissallutik.

Aamma annertunerusumik suliassiissuteqartarnikkut IT-mik suliffeqarfiit eqeersimaarnerusut piginnaasaqarnerusullu ineriartortinneqarnissaat ullumikkornit annerusumik ikorfartuiffigineqalissagaluarpoq. Tamatuma kingunerissagaluarpaa sullissinerit annertunerusumik neqeroorutigineqalersinnaassagaluar mata, piginnaasat ajunnginnerusumik ineriartortinneqarsinnaalissagaluar mata aammalu piffissaq sivisunerusoq eqqarsaatigalugu suliffeqarfiit arlaqarnerusut sullineqalersinnaassagaluar mata.

Tamakku tunngavigalugit Siunnersuisoqatigiit kaammattuutigissavaat:

- IT-mut tunngasuni ineriartortitsinissat, aserfallatsaaliuinissat ingerlatsinermilu suliassat annertunerusut tamarmik suliariumannittussarsiuunniarneqarnissaat ilaatigut ileqqaaruteqarniarnissaq perrasaanissarlugu anguniarlugit, aammalu ilaatigut IT-mik inuussutissarsiorneq puttukkiartuaartoq ikorfartuiffiginiarlugu.

¹ EDB pillugu immikkut ilisimasaqarnissamik, konsulentinik akisuunik atuinissamik pisariaqartitsinngitsaq.

² ”Assigiinnarpaa allakkat tiginissaannut akiliisarneq, imaluunniit sianerfigineqaraangatta akilerneqartarnissaa, allat kukkusoqaraluarpalluunniit.”

- Internettimik atuinermi akiliutigitinneqartartut allatut isikkullit eqqarsaatersuutigineqar-nissaat, taamaalilluni nunani allani amerlanerpaani iluseritinneqartut qanillattorneqarsin-naaqqullugit.

4. Ilinniartitaaneq

Killiffik

Atuarfimmur peqqussummut nutaamut atatillugu naatsorsuutigineqarpoq IT-ip ilinniagassanut tamanut ikkussuunneqarnissaa, tassa pissusissamisoortutut isumaqarfiginaraangat. IT sakkutut atuartsissutitullu atorveqassaaq.

Peqatigitillugu peqqussummut tassunga nassuiaatini aammattaaq allassimavoq naatsorsuutigineqartoq nunaqarfinni atuarfiit tamakkerlutik ungasissumut atuartsisarnissamut peqataalernissamut periarfissiivigineqarnissaat.

Taamaattorli atuarfimmi atuarmut ataatsimut pitsanngorsaatissatut iloriusissaliorqarsimann-gilaq / tassa atuarfinni PC-it pissarititaasussat eqqarsaatigalugit, tassami ullumikkut PC-mut ataatsimut atuarmut 11-it missaat atuisussaatitaasarpur.

Tamatumunngali kommuunit aningaasanik illuartsisortortutut malunnarpoq – agguataarinerli equngasutut isumaqarfiginarpur, tassami sulit nunaqarfeqarpoq PC-mik atuartsissutinik peqanngitsunik.

Siunertaavoq atuarfinni atuartsisut tamakkerlutik Skole-IT-mik neqeroorfigineqartarnissaat, Det pædagogiske IT-kørekort-itaartinneqarnissaat.

Kalaallit Nunaanni atuarfinnut attaveqaat ATTAT.

Massakkut ATTAT-ni 11.325-it atuisutut pilersinneqarsimappur. Konferencit 600-it missaanniippur – taakkunannga unteritillit marlussuit gates-iullutik Danmarkimi SkoleKom-imit (assiliaallutik) – assilisat ataasiakkaat soorlu Savalimmiuninngaanneerlutik Sverigiminngaanneerlutillu.

Kingulliit 400-it missaanniittut ilaat arlallit konferenciuppur matoqqasut – tassa imaappur konferencit atuisunut aalajangersimasunut sammititaasut aalajangersimasunik siunertalerlugit, soorlu suliaassiissutinut, pikkorissarnernut il.il.

Sinneri konferenciuppur ammasut, tassa atuisunut tamanut ammasuusut – taamaattorli imaalillugu atuarmut ilinniartitsisut konferenciinut isersinnaatitaatinngit, ilinniartitsisulli atuarmut konferenciinut isersinnaatillugit.

Ilanngullugu oqaatigineqassaaq 2002-mi aallartissimasunut najukkani ilinniartitsisunngornianut ungasissumut atuartsisnertaa Ilinniartissuup ATTAT aqqutigalugit ingerlattaraa. TNI-mi ilinniartitaanernut atatillugu inuussutissarsiutinut ilinniartfiit akuutinneqartut misilittakkaminnik imminnut tunniussuussivigeqatigiinnerminnut ATTAT atorniarlugit toqqarsimavaat, taamatullu aamma inatsisinut tunngassuteqartut, atuartsissutissatut siunnersuutit il.il. konferencini matoqqasuniitsinneqarlutik. Danmarkimi kalaallit illuisa aamma ATTAT misilittakkanut tunniussuussivigeqatigiiffittut atorveqarnissaat toqqarsimavaat, kiisalu soorlu aningaasaqarneq, isumagininnermut tunngasut, ilinniarnissamut ilitersuineq il.il. pillugit sulianut atatillugu nalunaaruteqartarfittut aammattaaq atorveqarnissaat toqqarsimallugu.

ATTAT misiligitut³ ukioq manna naggataarpoq, TELE Greenland-imit ingerlanneqarnera matussusiivigineqartarluni.

³ Misiliineq Tele-p sivitsuiffigisimavaa, tassa naatsorsuutigisaagaluamik ungasinnerusoq isigalugu ATTAT aningaasalersuiffigineqarnissaat 2003-mi siunissamilu inissaminut inissinneqarsimannngimmata.

Nassuiaatip ”EDB atuartitsinermi” Inatsisartut 1997-imi upernaakkut katersuussimaneranni oqaluuserineqarneranut atatillugu Inatsisartut kaammattuutigisimavaat atuartitsinermut attaveqaatis-saasinnaasut ingerlanneqarnissaat Namminersornerullutik Oqartussat aningaasalersussagaat.

Atuarfinni pisortat siusinnerusukkut oqaatigisimavaat piviusorsioruunngitsoq atuarfiit ataasiakkaat atuinermi aningaasartuutit akiinik nalinginnaasunik nammineerlutik akiliisarnissaat. Ineriartornerullumi aamma takutippaa aatsaat ATTAT-nut atatillugu Internetti e-mail-illu ilinniartitsisunut atuartunullu nalinginnaanerujartulersimasut.

KIIP-ip december 2002-mit januar 2003-mut misissuisimanagera naapertorlugu ilinniartitsisut ikittuunnaat IT-mi tunngasut iluanni atuartitsisinnanermut piginnaaneqartussatut missingiunneqarsimapput.

Qulaani taaneqareersutut ungasissumut atuartitsineq eqqarsaatigalugu ilinniartitsisorpassuit PD-uddannelsinut imaluunniit IT-mik pikkorissarnivinnut peqataasarpur. Tassuunatigut ilinniartitsisut peqataasut ungasissumut atuartitsineq ilikkagaqarfigisarpaat.

Atuartunik ungasissumut atuartitsineq ingerlanneqartanngilaq. Tamatumunnga ilaatigut pissutaapput atuarfiit affaasa missingi kisimik attaveqaatinut ikkunneqarsimanerat, aammalu ilaatigut pissutaalluni tassuunakkut atuartitsissutissanik inerisaasoqarsimannginnera, aammalu pingaarnarpaajugunarlu ungasissumut atuartitsinissamut Kalaallit Nunaanni ilinniartitsisunik ilinniar-simasoqannginnera.

Ajoraluartumik kinguaattoorluni nalunaarusiaq ”Ungasik” – Kalaallit Nunaanni ungasissumut atuartitsineq – saqqummersinneqarsimavoq. Tassani nalunaarusiarineqarsimasoq tassavoq pif-fissaq misiliivigineqarsimasoq 1997-2000.
(<http://dk.nanoq.gl/tema.asp?page=tema&objno=45451>).

Kaammattuutit

IT pillugu Siunnersuisoqatigiiffiup nalilerpaa atuartitsinermi Internettip atorineqarnissaa eqqarsaatigalugu ATTAT sakkussaalluinnagqissaartoq. Atuartunik attaveqarnermut ATTAT atorineqarsinnaapput, atuartitsinermi atortutut atorineqarsinnaapput, ilisimasanik aveqatigiiffittut atorineqarsinnaapput kiisalu suliniutinut suleqatigiiffittut il.il. atorineqarsinnaallutik. Taamaattumik qularutigineqartariaqanngilaq ATTAT-p piunnarnissaa pisariaqassammat aammalu annertuumik annertusaavigineqarnissaa pisariaqassalluni.

Miserratigineqassanngilarli ATTAT atorineqarnerat aatsaat aallartisarmat, aammalu ukiorpagaa-luit ingerlasariaqassammata atorineqarnerata tamakkiisumik pissusissamisoortumillu qulakkeerneqarnissaanut. Atuartitsinermi ATTAT akuutinneqalernissaannut aningaasaliussat pingaartumik atuartitsisut Internettimik atuinissamut ATTAT-nillu atuinissamut ilinniartitsisut tamakkerlutik ilinniartinneqarnissaannut qulakkeerneqartariaqarput. Taamaattumik aningaasaliissutit amerlannersaat tunngaviumik ilinniartitaanermut (ilinniarteqqinneqarnermut) atorineqartariaqarput.

Ajoraluartumik uppersarsineqartariaqarpoq ukiuni kingullerpaani suliasami tassani malunnaatilinnik pitsanngoriaateqartitsineqarsimanngimmat.

Ilutigitillugu ATTAT aqqutigalugit atorineqartussat imarisassaannik ineriartortitsinissamut porsaanegartariaqarpoq. Tamatumunnga aningaasaliissutissanik illuartitsineqartariaqarpoq ilutigitillugulu ilinniartitsisut ilinniartinneqarnerannut aningaasanik atuisoqartariaqarluni.

ATTAT atorluarneqarnissaannut, Internettip atorluarneqarnissaanut kiisalu atuartitsinermi teknologiip atorluarneqarnissaanut tunngavissat pingaaruteqartut allat makkuupput:

Ilinniarfiit tamarmik ikkunneqarnissaat.

Atuarfinni tamani atuartut naammattunik amerlassusilinnik suliffissaqartitaanissaasa qulakkeerneqarnissaa.

Atuartut amerlanersaat angerlarsimaffimminni computereqalersinnaanissaat Internetteqalersinnaanissaallu. Taaneqartut kingullit ersersippaat inuiaqatigiinni ilinniagaqartullu akornanni IT-p atorneqarnerata ikkulluarnissaata pisariaqartissagaa susassaqaarfinni amerlanerusuni imaallalaannarlu atasuunngikkaluartuni suliniuteqartoqarnissaa.

Atuartunut pissarititaasut / suliffissat massakkut imatut isikkoqarput suliffik ataaseq atuartunit agguaqatigiissillugu 11-nit suliffiusartussaalluni. Taamatut pissaqartitaaneq amigarluinnartuuvog aammalu IT-p atuartitsinermit atorneqarnissaa akuersaarneqarsinnaasumik ikorfartuiffiginagu, tassa atuartut atuarfinni naammassinerminni qarasaasiatigut piginnaasaqalernissaat eqqarsaatigissagaanni. Aammattaaq oqaatigineqassaaq agguaqatigiissillugu amerlassutsit equngasumik isikkoqartitsimmata, tassa illoqarfinni anginerusuni atuarfiit ajunnginnerusunik atugassaqartitaallutik, illoqarfinnili mikinerusuni nunaqarfinnilu pissutsit pitsaannginneroqalutik.

Attaveqarnermut aningaasartuutininik imaluunniit suliffissanik pisariaqartunik attaveqaatinillu naammattunik piorsaanissamut atuarfiit ingerlatsinermit aningaasartuutitit aqutitigalugit piorsaanissaannut ilimanartoqanngilaq. Taamaattumik piorsaanissat taamaattut qitiusumit aningaasalersuiffigineqartariaqarput.

Ungasissumut atuartitsineq pillugu maannamut misiliinerit ataatsimut isigalugu iluatsilluarsimapput. Kisiannili misilittakkat ungasissumut atuartitsinerup atorneqarnissaa pillugu tigussasumik alloriaatinik pilersaarutinilluunniit malitseqartinneqarsimanngillat, soorlu illoqarfinni mikinerusumi nunaqarfinmiluunniit ilinniartitsisussaqaartinnagu ilinniagassamik aalajangersimasumik ungasissumut atuartitsineq aqutitigalugu atuartitsisarnissaaq eqqarsaatigalugu, imaluunniit ilinniartitsisut assigiinngitsuni immikkut piginnaasalinnik atuarinneqartarnissat ungasissumut atuartitsineq aqutitigalugu tapertalerneqartarnissaaq eqqarsaatigalugu. Taamatut iliorneq pingaaruteqarluinnartuuvog, tassa ilinniartitaanerup sulisussaaleqisarnera aammalu suut ungasissumiit-tarnerat eqqarsaatigissagaanni. Periarfissat taakkua ullumikkornit allaanerulluinnartumik atorluarniarneqartariaqaralarput.

Tamakku tunngavigalugit Siunnersuisoqatigiit kaammattuutigissavaat:

- ATTAT piunerata tamakkiisumik isummerfigineqarnissaa, ingerlaqqinnissaalu kissaatigineqassappat aningaasanik pisariaqartunik qulakkeerisoqarnissaa, atuisut inerisarneqarnissamut qulakkeeriffigineqarniassammata aammalu systemi ataavartumik ingerlalnias-samat.
- Ilinniartitsisut tamavimmik Internet mediamik ATTAT-nillu atuinissamik ilinniartinneqarnissaa.
- Pissarititat / suliffissat akuersaarneqarsinnaasumik amerlassusiliivigineqarnissaa, tassa atuartitsinermi IT-p akuersaarnartumik atorneqarnissaa ikorfartuiffigineqarsinnaanngor-

niassammata, taamaalillutik atuartut atuarfimmit aninerminni paasissutissiisarnermi inoo-qataanissaminnut piginnaasassanik pisariaqartunik pigisaqalersimasinnaasarniassammata.

5. Peqqinneq

Killiffik

Oqariaaseq ”Telemedicin” oqatsiaataagajuttarpoq, sammineqartoq tassaagaangat peqqinnissaqarfik aamma ”IT-mut tunngassuteqartut”.

Oqariaatsip atitunerup ”Telesundhed”-p siunissami atorineqalernissaa naleqqunnerussagaluarpoq.

Oqarasuartaammut tunngasuni aallaqqaataaniit oqariartaat Telemedicin⁴ (”Telesundhed”-ip ilaa ataaseq) sunniulluareersimavoq aammalu Kalaallit Nunaanni siammarluareersimalluni.

Kalaallit Nunaanni napparsimasut qarasaasiakkut journalitaartinniarneqarnerannut atatillugu immikkoortitaartunik pingasunik inerisaaniarneq sulissutigineqarpoq:

- Massakkut IT-kkut tunngavissarititaasut nakussassaaviginiarneqarnerat,
- napparsimasut allaffissornikkut sullisigineqariaasiata ilanngunneqarnissaa aammalu sine-rissami napparsimavinnit ikittunit napparsimasut journaliisa tassaneersut amerlanerusunut / tamarmiusunut siammarneqarnissaat nutaaliaasumik katersuiffeqalersillugit, aamma
- napparsimasut qarasaasiakkut journaleqalernissaat PAS-imut peqatigitillugu nuna tamak-kerlugu napparsimavissuaq (Dronning Ingrid-ip Napparsimavissua Nuummiittoq) aallaa-vigalugu.

Taamaattorli suleriaatsit allanngortinniarlugit nutarteriffiginiaarlugillu suliniarneq piffissartornar-tuuvoq, taamatullu ilinniartitsiniarneq aamma piffissartornaqaluni, kiisalu aningaasatigut nukis-sat amigaatigineqarput.

Peqqinnissaqarfik pillugu IT-mik pilersaaruteqarneq erseqqissoq, ataqatigiissoq ungasissumullu isigisoq pigineqanngilaq. Aqutsinikkut aningaasatigullu nukit ullumikkut suliassanut nuking-inarnerusuinnarnut atorineqartarput, tassa ungasinnerusoq isigalugu nukinnik atuinnissaq pisaria-qartutigut ikorfartuiffigineqarani.

Kaammattuutit

Peqqinnissaqarfimmi suliassat assigiit aaqqiiviginiarneqartarnerannut periutsit assigiinngitsorpa-gaaluit atorineqartarput. Taamaattumik aaqqiiniutinik assigiissarinissamut annertuumik pisaria-qartitsineqarpoq, tassa pisariillisaaneq eqqarsaatigalugu aammalu aserfallatsaaliinermut ilinniar-titsinermullu aningaasartuutaasartut annikillisaavigineqarnissaat eqqarsaatigalugit.

Tamatuma saniatigut maqaasinarpoq aningaasat IT-mut siunertanut atorineqartartut takussutissa-qarfigineqannginnerat, matuma ataani peqqinnissaqarfimmi pisiasartut, ingerlatsinerit, aserfal-latsaaliinerit ilinniartitsinerillu pillugit aningaasartuutaasartut eqqarsaatigalugit. Tamatumunnga ilaatigut pissutaapput nukit Namminersornerullutik Oqartussani aningaasatigut siumut missin-gersuutinit assigiinngitsunit tunniunneqartarmata. Takussutissat taakkua pigineqartinnagit IT-kkut porsaanissat akuersaarneqarsinnaasumik tulleriariffigineqarsinnaanngillat, imaluunniit nalilersorneqarsinnaanani informationsteknologiip sutigut perrassaassutigineqarsinnaanera aam-

⁴ uani: Tarrarsuilluni assinik elektroniskiusumik nassiussisarneq.

malu peqqinnissaqarfimmi sutigut aningaasatigut iluaqusiisinnaanera pitsaassuseqarnerulersitsi-sinnaaneralu.

Tamakku tunngavigalugit Siunnersuisoqatigiit kaammattuutigissavaat:

- Peqqinnissaqarfimmi IT-mi siunertanut aningaasartuutaasartut atorneqartarnerisa peqqis-saarussamik qulaajaavigineqarnissaat.
- Peqqinnissaqarfiup tamarmiusup iluani periaatsit assigiissaakkat atorneqarnissaannut IT-mik ataqatigiissumik ungasinnerusorlu isigalugu pilersaaruteqalernissamut aningaasanik atuisoqarnissaa.
- IT-mik pilersaarummut tassunga aallaaviutinneqassasoq pisariaqartitsinermik peqqissaa-russamik qulaajaaneq.
- Tamanna tunngavigalugu IT-mik atuinissamut tamakkiisumut piumasaqaatissanik im-mikkoortitaartunik pingaarnerusunik suliarinnittoqassasoq, anguniarlugu peqqinnissaqar-fiup tamarmiusumik pisariaqartitaasa aningaasatigut siumut missingersuutit killissariti-taasa iluanni aaqqiivigineqarnissaat pillugu pilersuisunik arlalinnik oqaloqatiginnilernis-saq.

6. Pisortat sullissinerat

Killiffik

”Kalaallini inuiaqatigiinni digitaliusumik ingerlatsineq pingaartuuvoq, pissutigalugu nunap mas-sakkut inissisimanera, tassa angissutsikkut aningaasatigullu periarfissatigut. Inuiaqatigiit pisaria-qartippaat pitsaaqutit kalaallit pisortatigut ingerlatsinerisa digitalisererneqarnerannut atasut.”

Taamaattumik pisortat ingerlatsinerisa digitalisererneqarnissaannut tigussaasumik periarfissat misissorneqarnissaat eqqarsaatigalugu suliniummik Kanukoka aallartitsisimavoq.

Makkua aallaavigineqatussaatitaapput:

- Innuttaasut suliffeqarfiillu elektroniskiusumik nammineerlutik imminnut sullissinnaane-rat.
- Ingerlatsiviit akunnerminni digitaliseriiviginerat.
- Ingerlatsiviit iluanni pisartut digitalisererneqarnerat.

Toraartassat makkua kommuunit ilaasortaasut tamarmik peqataaffigissavaat:

2003 Makkua kommunalbestyrelsinit akuerineqartussanngorlugit KANUKOKA-p nas-siussuussimavai:

Digital-imik ingerlatsivimmut tunngavissat sukuiaavigineqarnissaat, matuma ataani kalaallit kommuuniini aaqqissugartalinni assigiissaakkamik aningaasanik aqutse-riaaseqalernissamut periarfissat.

Piviusunngortitsinerimi sukumiisumik aningaasartuutissanut takussutissiornissaq aammalu kom-muunit akornanni aningaasartuutit agguataarneqarnissaannut periusissaq.

2004 Periutsumik kommuuni siulleg atuisinnaalernissamut periarfissiivigineqassaaq.

2005 Periutsumik kommuuni kingulleq atuisinnaalernissamut periarfissiivigineqassaaq.

Qitiusumik aqutsiveqarfik Namminersornerullutik Oqartussaniittoq taamatuttaaq isumaliutersuu-tiginnissaaq, tassa informationsteknologiip perrassaasinnaaneranut periarfissanik isumaliutersuu-teqarluni, ilaatigut Journalsystemet ScanJour piviusunngortikkiartuaarneqarpoq. Tamatuma sa-niatigut pilersaarutigineqarpoq aqutsivimmi paasissutissat ingerlaartarnerat qulaajaavigineqassa-soq, kiisalu oqaluuserineqarportaaq kommuunit iluarsartuussiffigineqarnissaannut pisariaqartitsi-soqarnersoq.

Taamaattorli immikkoortitaartunik anguniagassanut toraartassanut tigussaasunik kommuunisulli pilersaaruteqartoqanngilaq.

Ataatsimut isigalugu IT-mik perrasaanissanut piukkunnarsarniarnerit ingerlanneqaleruttoqput, tamatumani pissutigineqarlutik aningaasatigut ilungersunartorsiorneq aammalu politikikkut eqeersimaarfiginninneq.

Kaammattuutit

Pisortat ingerlatsiviinik digitaliseriinnissaq illuatungeqarpoq. Illuatungiusoq siulleg tassaalluni pisortat iluminni suleriaasiat, illuatungiusullu aappaa tassaalluni inuussutissarsiutinik ingerlataqartunut innuttaasunullu attaveqartarnerit.

Inuussutissarsiutinik suliffeqarfinnut innuttaasunullu ataqateqartarnerit qiviaraanni salliutitassaaq tassaasariaqarpoq inuussutissarsiornermik ingerlatsineq, pissutigalugu tamatumuunakkut iluaqutissat annerpaat sukkanerpaamik anguneqarsinnaassammata aammalu suliffeqarfiit ”tekonologiimik sillimmartaarutaat” innuttaasunit annertunerummata.

Allattuiffissat qitiusumi attaveqaatini pigineqarlutillu tunniunneqarsinnaasariaqarput – siullermik immaqa aanneqarnissamut taamaallaat periarfissiissutigineqarlutik, tassa anisikkiartorlugit.

Tamatuma saniatigut inatsisit attaveqaatini ujarneqarsinnaasuusariaqarput. Taamaaliornikkut inatsisinik qularnaarsimaneqarnissaq akikitsumik kivinneqarsinnaassagualarpoq.

Pisortat ingerlatsivianni perrasaanissap suliarineqarnissaanut makku aallaavigineqartariaqarput:

- Siunissami pisariaqartitassatut naatsorsuutigineqartut peqqissaarussamik allaaserineqarnissaat.
- Suliat ingerlanneqartarnerisa nalilersuiffigineqaqqinnissaa pisariillisaavigineqarnissaalu.
- Paasissutissanut ataatsimoorullugu tunngavissamik pilersitsineq pisortat ingerlatsivianni tamarmiusumi atorneqarsinnaasumik.
- Periutsinik ammasunik akuutitsisunillu pilersitsineq.

Teknologiimi periarfissanik atorluaanerup taamaalillunilu ileqqaarnissamik piviusunngortitsinerup piumasarissavaat suleriaatsinik pioreersunik allannngortiterusussuseqarnissaq aammalu suliat ilaannik qitiusunngorsaarussuseqarnissaq. Tassunga atatillugu ”qitiusunngorsaaneq” tassaasaaq suliassanik arlaannut katersuineq, tassa piginnaasat katersorneqarnerisigut, aammalu ima kisiat paasinagu suut tamarmik Nuummut katersorneqarnissaat.

Suliassat elektroniskimik pigineqartut paasissutissartaat imaluunniit suliassat assigiissaarneqarsimasumik aaqqissugaasimasut taamaallaat iserfigeriarlugit teknologii perrattumik atorneqarsinnaavoq. Periarfissatsialattut assersuutigalugu taaneqarsinnaapput:

- Akileraarusiisernerup katersorneqarnissaa.
- Kommuunit akissarsisitsisarnerisa katersorneqarnissaa (immaqa Namminersornerullutik Oqartussat akissarsisitsisarfiat aaqqissueqatigalugu).
- Ineqarnermut tapiissutissanik qinnuteqaatit suliarineqartarnerisa katersorneqarnera.

Tassunga atatillugu eqqumaffigineqartariaqarpoq suliassat arlallit pioreersut iluaqutsiullugit suliarineqarsinnaasarnissaat, tassa sulisut inissallu pioreersut eqqarsaatigalugit. Annertunerusumik tamakiisumik isiginninniarsinnaassuseqarneq kommuunit namminneq akornanni aammalu Namminersornerullutik Oqartussat kommuunillu akornanni suliassat agguataarneqartarneranni atugaanerusariaqarpoq.

Suleqatigiinnissani taamaattunik atuilluarsinnaanissaq eqqarsaatigalugu pingaarluinnartuuvog ullumikkornit annertunerungaartumik ataatsimoorullugit assigiissaakkanik atuisinnaalernissaq, soorlu dataformatit programmel-illu kommuunini tamani Namminersornerullutillu Oqartussani atorneqalernissaat eqqarsaatigalugu.

Ataqatigiissaarineq taamaattoq ullumikkut ingerlanneqanngilaq. Taamaattumik ilaatigut paasisutissani imminut paasisutissiivigeqatigiittarneq pissusissamisoortumik naammassiniarneqarsinnaasannigilaq, aammalu ilaatigut programmel-inik pisiniartarneq pisariaqartunit akisunerulersarluni.

Aamma hardware-mut tunngasortaani perrannerulerneq anguneqarsinnaassagaluarpoq, soorlu PC-it assigiissaariffigineqarnerisigut, taamaalilluni konfigurationit, opgraderingit il.il. pisariinnerulersinneqarsinnaagaluarlutik, taamatullu aamma ataatsimoorullugu pisiniartarnerup kingunerisagaluarlugu allaanngitsumik akikinnerulersitsinissaq.

Immikkut ittunik aaqqiissutaasartunut taarsiullugu assigiissaarinerup pingaartinneqarneratigut ataatsimut isigalugu pitsaaqutit annertunerusut anguneqarsinnaassagaluarput (tassa akit appasinerusut, pitsaaneruseqarnerisut ilitsersorneqartarnerit il.il.), tassa tamakkua pitsaaqutaanerussagaluarlutik ataatsimoorullugu katersiviup ajoqutissartaasa ”ikkusimaffiginissaannit”.

Perrassaanermi pissarsiassanik katersinissamut aqqutissat ilagisinnaavaat ”tuluit periaasiat”, ”Services”-nik pisiffiusartoq. Matumani isumagineqarpoq piffissamut sivisuneruseqarnerisut sullissinermik pisisarneq, soorlu ukiunut 3-5-nut, ilaatigut sivisuneruseqarnerisut.

Erseqqippoq suliat ilaasa suliariumannittussarsiuunneqartarsinnaanerit, tassa suliasat namminneq suliarineqartarnissaannut, soorlu kantiinamik ingerlatsineq aamma oqaluuttaatinik tiguisartuuneq taamaaliorfigineqartartut. Aamma akissarsitsisarneq suliasallu assigisaat taamaaliorfigineqarsinnaagaluarput. Soorlu Københavnip Kommuunia ukiunut tallimanut isumaqatigiissuteqaqqammerpoq, tassa kommuunip sulisuisa 50.000-usut akissarsitinneqartarnerannut suliasat suliffeqarfimmumut namminersortumut suliaakkiissutigineqarlutik.

Suliariumannittussarsiuussisarnerit taamaattut "back office"-t Kalaallit Nunanni qanittumik pinaviarunannigikkaluarput, pissutigalugu pilersuisussat piginnaasallit piunngimmata.

Immaqa ilimanarnerusinnaavoq teknikkikkut sullississutaaneruseqarnerisut suliaakkiissuteqartarnissaq. Ullumikkut pisariaqartutigit misissuereernikkut elektroniskiusumik suliasanik pappiaranillu suliarinneriaatsinik aalajangersimasunik (ESDH)-nik nammineerluni pissarsiniartoqarumasarpoq. Licensinik hardware-nillu pisariaqartunik nammineerluni pisiniartoqarusuttarpoq. Piviusunngortinnissaat nammineerluni immaqa ilaannit ingerlanneqarusussinnaasarpoq imaluunniit iluarsartuunnissaannut il.il. pilersuisut avataaneersut atorneqarusussinnaasarlutik.

Tamatumunnga periarfissaavoq alla ESDH service-mik pisinissaq, tassunga pilersuisoq pisussaaffilerneqarluni systemimik atugassiinissaminut, tassa piomasaaqatinik siumut aalajangersariikkanik (anguneqartussanik) eqquutsitsisussamik.

Tamatuma pitsaaqutissaraa suliffeqarfittut / oqartussaasutut aningaasatigut akisussaaffeqannginnissaq imaluunniit suliasanik naatsorsuutigisanik suliarinninngitsuuinissamut (naammassinninngitsuuinissamut) nammineerluni akisussaaffigininnginnissaq.

Taavalu sullissinissamut neqeroorutaajuartussat allaanngitsumik unammillernerulersitsillutillu nutaanngorsaanerujuartussaapput, aammalu neqerooruteqartutut sulii pitsaaqutiginerusassaasassalluni teknologiimik katersivimmut aalajangersimasumut parnaarusimasoqannginnissaa.

Asigiinngitsorpassuit eqqarsaatigineqarsinnaapput, soorlu:

- Napparsimasut journaliinik sullissinermik pilersuineq
- ESDH-mik sullissinermik pilersuineq
- PC-it serverillu tamarmik ingerlanneqarnerat
- E-mail-inik Internettinillu sullissineq.

Tamakku tunngavigalugit Siunnersuisoqatigiit kaammattuutigissavaat:

- Immikkoortunut arlaqarnerusunut piumasaqaatinik immikkoortitaarinissamut aningaasaniq illuartitsisoqarnissaa – aamma piviusunngortitsinissamut, taamaalilluni nerliussamut ataatsimut arlalinnulluunniit tunngavissaqartoqalerniassammat.
- Produktinut taarsiullugu annertunerusumik services-inik pisisoqartalernissaa.
- Pisortat (Namminersornerullutik Oqartussat kommuunillu) ullumikkornit annerungartumik ataasiusutut isigineqalernissaat, pisortat ingerlatsiviattut ataatsit.
- Qulakkeerneqassasoq systemit nutaat piviusunngortinneqarnerminniilli paasissutissanik taarseeqatigiittarnissamut atortussanik ataatsimoorullugit assigiissaakkanik eqqortitsisusarnissaat (XML).
- Inatsisit attaveqaatini ujarneqarsinnaallutik nassaarineqarsinnaasuunissaat.

7. Tusagassiuutit

Killiffik

”Radiomik TV-millu ingerlatsinerit pillugit Inatsisartut peqqussutissaattut” siunnersuut iluarsaa-teqqitaq siunnersuusiarineqarsimavoq, taannalu tusagassiornermut suliaqartunut tamatumunnga akuusunut tusarniutigineqarsimalluni.

Paasinarsisimavorli peqqussutissatut siunnersuutip peqqissaarussaannerusumik misissuataarneqartariaqarnerata pisariaqassusia, ilaatigut peqqussutissap oqaasertaasa inatsisilerinerimut tunngatil-lugu nassuiaavigineqartariaqarnerat eqqarsaatigalugu, aammalu ilaatigut allannguutissatut siun-nersuutit oqaluuserineqartariaqarmata. Taamaattumik peqqussutissatut siunnersuutip oqaluuseri-neqarnissaa Inatsisartut 2004-mi Upernaakkut katersuunnissaannut kinguartinneqarsimavoq.

Peqatigitillugu teknikkikkut ineriartorneq eqqumaniarfigineqalersimavoq, tusagassiuutillu iluan-ni ingerlaarfiit sukkatserujussuarsinnaammata imatullu ineriartorsinnaallutik piffissami sivikit-suinnarmi pisariaqalerluni peqqussutip naleqqussarneqartariaqarnissaata pisariaqalernissaa. Inat-sisartullu aalajangissagaluarpata tele-mi attaveqaatit tamarmik digitalisererineqassasut, taava as-sersuutigalugu tusagassiuutinik nutaamik suliaqartup Gatekeeper-ip (imaanik piginnittup atuisul-lu akornanni attuumassuteqarnernik aqutsisup) pilersinneqarnerata kingunerisinnaallugu peqqus-summik naleqquttunngorsaaqqinneq.

Peqqussutissatut siunnersuutigineqartussap siunissamut qulakkiigaalluarnissaa teknologiimillu aquataannginnissaa KIIIP-imit missingiunneqarpoq – tassa ullumikkut anguneqarsinnaasutut pit-saatigisumik.

Siunnersuut iluarsartuunneqariarpat ukiamut tamanut ammasumik tusarniutigineqassaaq – ilaati-gut aamma IT pillugu Siunnersuisoqatigiinnut.

Naalakkersuisut tusagassiuutitigut nalunaarumminni 19.02.02-imeersumi Radiomut TV-mullu peqatigiiffinnut tamanut, KNR-imut aamma TELE Greenland-imut kaammattuutigaat Digital Video Broadcasting-Terrestrial (DVB-T) standard TV programminik siammarterinerimut atorne-qaleqqullugu. Siunertarineqartoq tassaavoq teknologiimik inuiaqatigiit pitsaanerpaamik atuinis-saasa qulakkeerneqarnissaa.

DVB-T tassaavoq systemi TV-ip maligaasiaasa digitaliusut aallakaatinneqartarnerannut atorne-qartartoq, tassa nunami aallakaatitsisarnikkut attaveqaatit aqutugalugit.

TELE-p KIIIP-imut 14.07.2003-mi allakkiannguakkut nalilerpaa ukiut tulliuttut tallimat iluanni DAB-imik (Digital Audio Broadcast-imik) pilersitsinissamut tunngavissaqarnaviannngitsoq. Akerlianilli DVB-T tassaavoq teknologii ilisimaneqarluartoq, aammalu Nuummi, Sisimiuni Ilu-lissanilu pilersinneqareersimasoq. Teknologiilu eqqarsaatigalugu DVB-T-ip nuna tamakkerlugu pilersinneqarnissaanut akimmiffissaqanngilaq.

Massakkut nuna tamakkerlugu analogimik TV-mik siammaasarnermut taarsiullugu ukiut ikit-tunnguit ingerlanerinnaani DVB-T-ip taartaalerumaarnissaa TELE Greenland-ip naatsorsuutigaa. TV-mik siammarterineq pillugu ilisimasassarpassuarnik TELE ukiut amerlasuut ingerlaneranni katersisimavoq, aammalu pissusissamisuuginnartutut isumaqarfigalugu TELE-p aamma DVB-T-mik aallakaatitsinerimut attaveqaatit ingerlanneqarnissaannut neqerooruteqarsinnaalernissaa.

Innuttaasunut tamanut teleselskabitut TELE isumaqarpoq pingaartuusoq aallakaatitsissummik kodningssystemimillu toqqaanerup illoqarfiup nunaqarfiulluunniit arlaannaataluunniit DVB-T-mik tigooraasinnaanissaa mattutissanngikkaa, tamanna politikkikkut niuernikkulluunniit periarfissiivigineqassagualuarp.

Tele-p allakkiaa malillugu naatsorsuusiaagallartut takutippaat DVB-T illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani pilersinneqarpat, aammalu TV kanaalit 2-5-it neqeroorutigineqarlutik, taava inoqutigiit ataatsit qaammammut 30-50 kr.-nit akornanni atuisinnaanissamut neqeroorfigineqarsinnaalissasut, apeqqutaalluni kanaalit neqeroorutigineqartussat amerlassusissaat.

Nunap aningaasaqarnera, teknikkikkut ineriartorneq, sulisut piginnaasaqartut pisariaqartut, silarsuaq tamakkerlugu tusagassiutinik nioqquteqarneq kiisalu atuisut atuerusussusiat soorunami tamarmik tassaapput Kalaallit Nunaanni radio-p tv-llu nerliunneqartarnerinut aalajangiisuusussarujussuit.

Maannamut analog TV siammarterneqartarpoq VHF-mi aallakaatitsisarnermi attaveqaatit nuna-miittut aqutigalugit. UHF-mi frekvensinik atorneqanngitsunik Kalaallit Nunaanni peqarpugut, suli ataatsimik (amerlanerusunilluunniit) nuna tamakkerlugu tv kanaleqalernissarput politikkikkut kissaatigineqarpat atorneqalersinnaasunik.

Tele Greenland-ip naatsorsorpaa assersuutigalugu illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani tv kanalit pingasut aallakaatinneqartalernissaannut (soorlu KNR, DR1 aamma DR2) pisariaqartinneqassasoq 53. mio. kr.-ninik piorsaassuteqarnissaq, aammalu ingerlatsinermut aningaasartuutaasartut ukiumut 7,6 mio. kr.-nit missaanniittarumaartut, ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit (analog systemimi ileqqaarutissat ilanngullugit).

Tassunga ilanngunneqassaaq atuisut ”set top” bokse-nik (dekoderinik) taaneqartartunik pissarsi-niarnissaat. Boksi taamaattoq naatsorsorneqarpoq 1.500-3.000,- kr.-ninik akeqartussatut.

Ajornarnaviannngilaq DVB-T-dekoditalinnik TV-kkut isiginnaarutinik pisisinnaanissaq.

Piffissap sivilisunngitsup iluani DVB-T-ip atorneqalernissaa KNR-ip upperinngilaa. Ilaatigut akis-saqartinneqanngimmat, aammalu takussaannngitsunik ingerlatsinermut aningaasartuuteqarnissaa eqqasuutigineqarmat. Tamatuma saniatigut upperineqanngilaq Nunap karsianit aningaasanik amerlanerusunik pissarsisoqarsinnaanissaa. Kiisalu DVB-T-mi Nuummi misilittakkat uulikulat-sitsisarput – aningaasartuutit qaffasissut atuisut ikittuinnaat. Immaqa siunissami piffissap ilaani STTK suleqatigalugu nioqquteqarfimmik akilersinnaasumik pilersitsisoqarsinnaagualuarp.

Kaammattuutit

DVB-T tassaavoq siammarterissut perrattoq akikitsorlu, tassa analog teknikkimut naleqqiulluni.

Kalaallit Nunaat kabel-nik attaveqaateqariinngilaq, tassa kabelit aqutigalugit siammarterineq akisuujummat. Ilutigitillugulu atortut pioreersut ilaat taarserneqartussanngorsimapput, taamaalil-lunilu naleqqutilersimalluni ”teknikkikkut” atortut ”pisoqalisut” piorsarneqassanersut isummer-figineqarnissaa, imaluunniit piffissaq iluatsillugu teknologii nutaaq piorsaassutigineqassanersaq.

DVB-T-ip aammattaaq soqutiginaqutigaa piginnaasarnerusuani aammalu analogiusumik siammarterussutinut naleqqiulluni pitsaassutsimigut pitsaanerunerujussuunini. Tamatuma sania-

tigut teknologi taanna teknologiimik siuariaallatsitsissaaq / nutaanik nerliussassaqualissaaq, akikinnerusunik neqeroorutiginninnissamut.

Radio-p aqutaani piginnaasap ilaa atorunnaassaaq DVB-T-ip atorneqalerneratigut.

Signali sumiiffippassuarni antenneneni pioreersuni tiguneqarsinnaasassaaq. Aammattaaq tigoraanermut apequtaanaviarani kabel-imut ikkusimasoqarnerisigut matussusiivigisinnaasaanilu tamar-mi sumiluunniit tiguneqarsinnaassalluni. Signali sumiiffiit ilaanni antennemik ikkussisimanngikkaluarluni tigoorarneqarsinnaassaaq. Aallakaatitsissutinik digitaliusunik annertusaanissaaq suliniutissaavoq annertoorujussuunngitsigut, aningaasat teknikkilu eqqarsaatigalugit, tassa illoqarfiit nunaqarfiillu siamasissusiat killeqartarmat. Branchestandard-it ammasut pilersinneqarsimapput, tunisassioortunit nassuerutigineqartut. DVB-T atorlugu aallakaatitsissummik attaveqaasiineq attaveqaateqarnermi nutaamik pingaaruteqalersitsisusassaaq, Internetti peqatigalugu tele-p, IT-p aamma radiop tv-llu sullissinerannik ataatsimut aatsitsisusaaq, aammalu taamaalilluni ingerlataqartussanik sullississutissanillu pilersitsinissamut periarfissiisusaaq.

Tamatuma saniatigut DVB-T assigiissaagaavoq, aammattaaq Nunani Avannarlerni toqqarneqarsimasigut.

Tamakkut tunngavigalugit Siunnersuisoqatigiit kaammattuutigaat:

- TV-programmit siammarterneqarnissaannut DVB-T standard-it atorneqarnissaannik Naalakkersuisut kaammattuutaannut ilassutitut aalajangernissamut tigussaasumik tunngavisiortoqassasigut.
- Tamatuma kingornagut DVB-T-ip nuna tamakkerlugu atorneqalernissaa pillugu aalajanger-toqassasigut.

8. Kajungilersitsiniutit akileraarutinullu tunngassuteqartut

Killiffik

Suliffeqarfiit sulisuminnut pc-nik angerlarsimaffinni atugassanik atugassiitillugit akileraarusiisoqartanngilaq, taamatullu sulisitsisumit akileraaqartumik internettimut isersinnaatitaaneq aammataaq akileraarusiissutigineqartarani. Tamatuma saniatigut isumaqarnanngilaq akileraarutitigut atugassaqaqtitsineqartoq IT-mik atuinnissamut annertusaaqataassutaasinnaasumik.

Aaqqissuussinerit IT-mik atuinerulernissamut toqqartumik siunnerfeqartut – assersuutigalugu sulisoq ”PC-kørekortitaaruni” PC-qalersinnaatitaassasoq – atugaarujussuanngillat.

Kaammattuutit

Kaammattuutigineqassaaq IT-mik atuinerulernissamut aqutissiuusseqataasussat tapersersorneqavinnissaannut periarfissanik misissuisoqarnissaa.

Pingaartumik ilaatigut ilinniartitsisut IT-mik ilisimasaqarnerinut qaffassaataasinnaasunik kajungilersitsiniutinik atulersitsineqartariaqarpoq, soorlu Skole-IT-mik ilinniarnermikkut, tassa Det pædagogiske kørekortitaarnermikkut angerlarsimaffiminni PC-qalernissaannut neqeroorfigineqartalersillugit, tassami Skole-IT, Det pædagogiske IT-kørekort atuarfinni ilinniartitsisunut ta-manut massakkut neqeroorutigineqartareerpoq.

Taamatuttaaq Internettimut isersinnaaneq inuit angerlarsimaffinni periarfissiissutigineqartariaqarpoq, tak. Tele pillugu politikkimut tunngassuteqartut pillugit imm. 2.

Tamakku tunngavigalugit Siunnersuisoqatigiit kaammattuutigaat:

- Inuiaqatigiinni nalinginnaasumik IT-mik atuinerulernissamut aqutissiuusseqataasussat tapersersorneqavinnissaannut suliniuteqartoqarnissaa.
- Ilinniartitsisut IT-mik atuinerulernissaannut kajungilersitsissutaasinnaasunik aaqqissuussisoqarnissaa.

IT pillugu Siunnersuisoqatigiit katitigaanerat 2003:

Ilaasortat

Ole Kielmann Hansen, siulittaasoq.
Daniel Thorleifsen
Jens Klaus Lennert
Ole Horsfeldt
Peter Lorentz Nielsen
René Ljunggren

Taakkua saniatigut

Claus Espersen, KIIIP, kommitteret
Ulrik Løvehjerte, KIIIP, allatsi.

Naatsorsuutineqarpoq Ministeriet for Videnskab Teknologi og Udvikling 2003-ip ingerlanerani Siunnersuisoqatigiinnut ilaasortassamik ataatsimik toqqaajumaartoq.

Oqaatsinut nassuiaatit

ADSL	Asymmetric Digital Subscriber Line. ADSL tassaavoq modem teknologi telefonlinianik nalinginnaasunik digitale linianut sukkasoorujussuanngortit-sisartoq, taamaalillunilu Internettimik sukkasoorsuarmik attaviliinissamut periarfissiisartoq.
back office funktioner	”Toqqorsimasuni” (”allaffimmi”) suliat ingerlanneqartartut, tassaasut suliat tamakkiisut ilaat tunuaniittut. Aningaaserivimmi soorlu: Front office: tassaagajuppoq sullitanik sullissineq pisortaasunit akisussaaffigineqarani. Back office: tassaagajuppoq niuermik, akiliutinik sullitanillu pisortaasunit akisussaaffigineqarani aqutsineq.
Dial-up	Periuseq Internettimik atuinnissat tamaasa sianerfigineqartartoq, tassa nalinginnaasumik modem-mimi ilisimaneqartoq.
DVB-T	DVB-T tassaavoq systemi digitale TV-signalinik ingerlassisartoq nunami nassiussissutit aqutugalugit. Digital TV tassaavoq analog TV-mit atugaasumit perrannerusumik TV-kkut aallakaatitsissut nutaaq. Programmip ataatsip analog-imi TV-kanali ataaseq ulikkaarsimasarmagu digitale teknologiimi minnerpaamik programmit si-samat TV-kanalimiissinnaapput, imaluunniit pitsaassuseq pitsaannerusoq anguneqarsinnaavoq, soorlu HDTV-mik (High Definition TV-mik) taane-qartukut. Peqatigitillugu sullississutit nutaat neqeroorutigineqarinnaapput.

DVB-T-mi teknikkikkut pitsaaqutit ajoqutillu.

Pitsaaqutit

Signali sumiiffippassuarni antennenit pioreersunit tigoorneqarsinnaavoq

Tigooraanermut kabilimut attaviligaa-neq apeqqutaanngilaq, tigooraasoqar-sinnaallunilu matussutissaqarfigineqar-tup tamarmiusup iluani

Antennemik aalajangersimasumik ik-kussinngikkaluarluni signali tigoorar-neqarsinnaavoq (taamaattorli matussu-siinissamut nassitsinerullu sakkortus-susissaanut arlalinnik piumasaqaate-qarpoq, portabel-imik tigooraaneq ta-mani qulakkeerneqassappat)

Kalaallit Nunaanni najugaqarfiit sia-masissusiat annertuujunngilaq, aalla-kaatitsisarfiillu pioreersut aallakaatit-sissutininik digitaliusunik piorsaaffigine-qarnissaat suliassaavoq mersernar-tuunngitsoq, aningaasatigut teknikkik-kullu.

Aallakaatitsinermut attaveqaatinik nu-

Ajoqutit

Attaveqaateqarneq satellitsik-koortitsilluni ingerlatitseqqiisar-nermut (DVB-S)-imut naleqqiul-lugu akisuneruvoq

Soorlu kabilikkut satelitsikkul-luunniit siammarterinermut na-leqqiullugu kabelit siammarteru-tissat taama amerlatiginngillat. Tamannali Kalaallit Nunaanni ajornartorsiutitut nalilerneqanngi-laq, tassa DVB-T-ip ammaavigi-sussaammagit illoqarfimmi ata-at-simi kanaalit 100-it missaanniit-tut.

Flat-rate namiittunik piorsaaneq tele-p, it-p
aamma radiop / TV-llu ingerlaqatigiik-
kiartornerat peqatigalugu attaveqaatitut
nutaamik unammillersitsilissaaq.
Akit aalajangersimasut atorlugit akeqartitsineq, atuinertup annertussusia
apeqqutaatinnagu.